

Slechte energiemarkt

DAT DE ELEKTRICITEITSBEDRIJVEN onderling nauwelijks concurreren, was de consument allang bekend. Het is dus welkom dat eurocommissaris Kroes voor Mededinging eindelijk een onderzoek instelt naar de monopoloiden praktijken van energieleveranciers in Europa. Het is een politiek gevoelige kwestie die te lang is vermeden. Uit voorlopige bevindingen blijkt dat er in heel Europa weinig vertrouwen is in het functioneren van de elektriciteitsmarkt. Enkele grote bedrijven overheersen de Europese markt. Bovendien genereren de elektriciteitsbedrijven niet alleen energie maar ze distribueren die ook over een eigen netwerk. Op hun netwerk kunnen ze concurrenten buiten de deur houden. De elektriciteitsstarieven zijn niet vrij.

Uit de rapportage wordt duidelijk dat verkoop van publieke energiebedrijven, zoals de directies van Nederlandse leveranciers wensen, niet vanzelf leidt tot een vrije markt. Het oligopolie verwisselt alleen van eigenaar. Als de nieuwe eigenaar particulier is – waarschijnlijk een Duitse of Franse energie-gigant – heeft de consument ook de greep via de politiek verloren. Het Nederlandse energiebeleid wordt dan gevoerd in Parijs of in Frankfurt. Er is heel wat regulering en toezicht nodig om dat verlies aan controle te compenseren. Volgens het rapport van Kroes is dat tot nu toe in Europa niet gelukt.

Minister Brinkhorst (Economische Zaken, D66) heeft dan ook terecht besloten om in ieder geval de elektriciteitsnetten in publieke handen te houden. Op publieke netten krijgen alle distributeurs en opwekkers van energie gelijke toegang. De Nederlandse energiebedrijven zijn nu in handen van provincies en gemeenten die popelen om te verkopen. De directies willen het liefst netwerk en distributie samen verhandelen. Dat verhoogt wel de opbrengst maar schaadt de concurrentie. Te hoge energieprijzen schaden het investeringsklimaat en kunnen oorzaak zijn van het vertrek van bedrijven. Er staan al gauw miljarden euro's op het spel.

Omdat de situatie op de energiemarkt nog zo onduidelijk is, heeft een groep onder leiding van milieu-activist Wouter van Dieren aangeraden om voorlopig af te zien van de door Brinkhorst voorgestelde afsplitsing van het elektriciteitsnet van de energiebedrijven. Het rapport van Van Dieren werd mede gefinancierd door de energiebedrijven zelf die tot voor kort alles samen wilden verkopen. Dat moet stemmen tot wantrouwen. Uitstel van de splitsing kan er toe leiden dat bij een veranderd politiek klimaat later alsnog net en energiehandel tegelijk wordt verkocht aan een Europese gigant. Het splitsingsvoorstel van Brinkhorst moet dus worden aangenomen. De provincies en gemeenten kunnen na splitsing het advies van Wouter van Dieren alsnog ter harte nemen en de energiebedrijven houden. Provincies en gemeenten mogen niet het publieke belang opofferen aan winst op de korte termijn.